

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગજાનંદ અગ્રવાલ

વિરુદ્ધ

ઓરિસ્સા રાજ્ય અને અન્ય

સપ્ટેમ્બર ૧૮, ૨૦૦૬

[અરિજીત પાસાયત અને લોકેશ્વર સિંહ પંતા, ન્યાયમુર્તીશ્રી]

ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩-કલમ ૪૩૮- ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦- કલમ ૪૮૮એ, ૩૦૪બી, ૩૦૨ અને ૪૦૬- દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૧૯૬૧- કલમ ૪- અગાઉના પ્રસંગોએ ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા આરોપીઓની જામીન અરજીઓ નામંજૂર કરવામાં આવી- ત્યારબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા કોઈ કારણો જણાવ્યા વિના જામીન મંજૂર કરવામાં આવ્યા- યોગ્યતા- ઠરાવ્યું, જામીન અરજી પર કાર્યવાહી કરતી અદાલતે તેના વિવેકાધિકારનો ન્યાયપૂર્ણ રીતે ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે અને તેના હુકમમાં

જામીન મંજૂર કરવાના કારણો જણાવવા જોઈએ- આવા કારણો વિનાનો કોઈપણ હુકમ મનના બિન-ઉપયોગથી પીડાય છે- તેથી, હાઈકોર્ટને નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને કાયદા અનુસાર જામીન અરજીઓ પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

બે આરોપીઓ પર અન્ય પરિવારના સભ્યો સાથે, ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતા કલમ ૪૯૮એ, ૩૦૪બી, ૩૦૨ અને ૪૦૬ અને દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૪ હેઠળના ગુનાઓ માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. શરૂઆતમાં આરોપીઓ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ સમક્ષ ઘણી જામીન અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી જે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટે, આરોપીઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી નવી જામીન અરજીઓમાં, એવું ઠરાવીને જામીન મંજૂર કર્યા કે તે કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોમાં મંજૂર કરવામાં આવે છે.

મૃતકના પિતા અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટ દ્વારા બંને આરોપીઓને જામીન આપવાના નિર્ણયને પડકારતી આ અદાલતમાં અપીલ દાખલ કરી હતી. અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે જામીન મંજૂર કરવા માટે કોઈ કારણ આપ્યું નથી; અને તે અગાઉના પ્રસંગોએ જામીન અરજીઓને નકારી કાઢતાં ટ્રાયલ કોર્ટ અને ઉચ્ચ અદાલતે પસાર કરેલા વિવિધ આદેશોનો ઉલ્લેખ કયા નથી.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

૧.૧. હાઈકોર્ટના જામીન મંજૂર કરવાના હુકમની ઉપરછછી તપાસ કરતા, તે મનનનો સંપૂર્ણ બિન-ઉપયોગ દર્શાવે છે. જોકે જામીન અરજીઓ પર હુકમ પસાર કરતી વખતે અદાલતે પુરાવાની વિગતવાર તપાસ અને કેસની યોગ્યતાના વિસ્તૃત દસ્તાવેજીકરણને ટાળવું જોઈએ, તેમ છતાં જામીન અરજી પર કાર્યવાહી કરતી અદાલતને એ બાબતે સંતોષ થવો જોઈએ કે શું પ્રથમ દ્રષ્ટિએ કોઈ કેસ બને છે. કેસ ગુણદોષની સંપૂર્ણ છાનબીન જરૂરી નથી. જામીન માટેની અરજી પર કાર્યવાહી કરતી અદાલતે તેના વિવેકાધિકારનો ન્યાયપૂર્ણ રીતે ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે અને તે સામાન્ય રીતે થવી જોઈએ નહીં. [૩૫૬- **C, D**]

ઓમર ઉસ્માન ચમડિયા વિરુદ્ધ અબ્દુલ અને અનર, જે. ટી. (૨૦૦૪) ૨ એસસી ૧૭૬; પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ જગદેવ સિંહ તલવંડી, **AIR** ૧૮૪ **SC** ૪૪૪ અને વી.ડી. ચૌધરી વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૦૫) ૭ સ્કેલ ૬૮, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૨ આદેશમાં, ખાસ કરીને જ્યાં આરોપી પર ગંભીર ગુનો કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય ત્યાં જામીન કેમ આપવામાં આવી રહ્યા હતા તે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ તારણ કાઢવાના કારણો દર્શાવવાની જરૂર છે. જામીન માટેની અરજી સાથે કામ કરતી અદાલતોએ અન્ય સંજોગો વચ્ચે, જામીન આપતા પહેલા નીચેના પરિબલો પણ ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે, તે છે:

૧. આરોપની પ્રકૃતિ અને દોષિત ઠેરવવાના કિસ્સામાં સજાની તીવ્રતા અને સહાયક પુરાવાની પ્રકૃતિ;

૨. સાક્ષી સાથે ચેડા થવાની વાજબી આશંકા અથવા ફરિયાદીને ધમકીની આશંકા;

૩. ફેરફારના સમર્થનમાં કોર્ટનો પ્રથમ દષ્ટિએ સંતોષ.

આવા કારણો વગરનો કોઈપણ આદેશ મનનના અભાવથી પીડિત ગણાય છે.[૩૫૬- ડી,ઈ.એફ,જી]

રામ ગોવિંદ ઉપાધ્યાય વિરુદ્ધ સુદર્શન સિંહ અને અન્ય, [૨૦૦૨] ૩ એસસીસી ૫૯૮; પૂરન વગેરે વિરુદ્ધ રામબિલાસ અને અન્ય વગેરે, [૨૦૦૧] ૬ એસસીસી ૩૩૮; કલ્યાણ ચંદ્ર શેખર વિરુદ્ધ રાજેશ રંજન @પપ્પુ ચાદવ અને અન્ય, જે. ટી. (૨૦૦૪) ૩ એસસી ૪૪૨; ચમન લાલ વિરુદ્ધ યુ. પી. અને અન્ય રાજ્ય, જે. ટી. [૨૦૦૪] ૬ એસ. સી. સી. ૫૪૦ અને કમલજીત સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ અને અન્ય રાજ્ય, [૨૦૦૫] ૭ એસ. સી. સી. ૩૨૬ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૩.હાઈકોર્ટના વિવાદિત આદેશોમાં રાજ્યના અભિપ્રાયનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી.રાજ્યની આ ઉદાસીનતા નિંદનીય છે.

[૩૫૭- ડી]

સલીમ ખાન વિ. સંજય સિંહ અને અન્ય [૨૦૦૨] ૯ એસસીસી ૬૭૦, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૪.જામીનના આદેશો કોઈ પૂર્વવર્તી મૂલ્યના જરૂરી આદેશો નથી.

[૩૫૭-૬]

પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય વિ.રાજેશ સ્યાલ, [૨૦૦૨] ૮ એસ. સી. સી.

૧૫૮ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

ફોજદારી અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:

૨૦૦૬ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૯૭૨.

ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટ, કટક દ્વારા બી. એલ. એ. પી. એલ. કેસ નંબર ૪૫૭૫/૨૦૦૬ માં તારીખ ૨૨.૬.૨૦૦૬ ના અંતિમ ચુકાદા અને હુકમથી.

સાથે ફોજદારી અપીલ નં. ૯૭૩/૨૦૦૬.

અપીલકર્તા માટે યુ. યુ. લલિત, સંજય સેન, રાણા એસ. બિવાસ, વિશા આનંદ, મનીષ પી. એસ. ચૌહાણ અને સરલા ચંદ્ર.

પ્રતિવાદીઓ માટે જનાર્દન દાસ, શ્વેતકેતુ મિશ્રા, જન કલ્યાણ દાસ, અવિજીત ભજબલ અને ઋત્વિક પાંડા.

કોર્ટનો ચુકાદો એરીજીત પાસાયત, ન્યાયમુર્તીશ્રી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. લીવ મંજૂર.

આ અપીલમાં પડકાર એ છે કે ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના પ્રતિવાદી નં.૨ દરેક કિસ્સામાં, ૨૦૦૬ની એસએલપી (કિમિનલ) ૩૭૪૫ સંબંધિત ફોજદારી અપીલમાં પ્રતિવાદી નં. ૨ બિમલ કુમાર ખેતાન છે જ્યારે ૨૦૦૬ની એસએલપી (કિમિનલ) ૩૭૪૬ સંબંધિત ફોજદારી અપીલમાં પ્રતિવાદી નં. ૨ સુનીલ કુમાર ખેતાન છે. અપીલકર્તાનું પ્રાથમિક વલણ એ છે કે જામીન મનનની વગર આપવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે પ્રતિવાદી ના કેમ તે અંગે કોઈ કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું. ૨ (ત્યારબાદ 'આરોપી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) જામીન માટે હકદાર હતા. એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે અગાઉની ઘણી અરજીઓ વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તા દ્વારા જણાવવામાં આવેલી વાસ્તવિક સ્થિતિને વિસ્તૃત રીતે જણાવવી બિનજરૂરી છે.

બિમલના લગ્ન અપીલકર્તાની પુત્રી એટલે કે મનીષા (ત્યારબાદ 'મૃત' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) સાથે થયા હતા. મૃતક અને કથિત આરોપી વચ્ચેના લગ્ન ૯.૫.૨૦૦૫ પર થયા હતા. લગ્નના પાંચ મહિનાની અંદર, મૃતક ૧.૧૦.૨૦૦૫ પર મૃત હાલતમાં મળી આવ્યો હતો. અપીલકર્તાએ ઝારસુગુડા પોલીસ સ્ટેશનમાં એફઆઈઆર દાખલ કરી હતી અને તેના આધારે કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો અને તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી. સૂચવેલા ગુનાઓ ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં 'આઈ. પી. સી.') ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચી શકાય તેવા કલમ

૪૯૮ એ, ૩૦૪ બી અને દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમની કલમ ૪, (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') પ્રતિવાદી નં. ૨-બિમલની ૩.૧૦.૨૦૦૫ પર ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. બાકીના આરોપીઓ ફરાર હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું અને ધરપકડના બિનજામીનપાત્ર વોરંટ જારી કરવા છતાં તેમની ધરપકડ કરવામાં નિષ્ફળ જતાં પોલીસે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'Cr.P.C') ની કલમ ૮૨ અને ૮૩ની શરતોમાં અરજી દાખલ કરી હતી. ૧૬.૧૨.૨૦૦૫ પર મૃતકના સસરા કૈલાશ ખેતાન અને સાસુ કાંતા ખેતાનએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ કલમ ૪૩૮ Cr.P.C ની શરતોમાં અરજી દાખલ કરી હતી જેને નકારી કાઢવામાં આવી હતી. Cr.P.C ની કલમ ૮૨ હેઠળની પ્રક્રિયા વિદ્વાન ADJM દ્વારા ૧૯.૧૨.૨૦૦૫ પર જારી કરવામાં આવી હતી. ૧૬.૧.૨૦૦૬ પર પ્રતિવાદી નં. ૨ બિમલે જામીન માટેની અરજી દાખલ કરી હતી જે આ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે તપાસ હજુ પણ ચાલુ છે. આરોપીઓને તપાસ પૂર્ણ કર્યા પછી અને અંતિમ ફોર્મ રજૂ કર્યા પછી જામીન માટે સેશન્સ ૪૪ પાસે જવાની છૂટ આપવામાં આવી હતી. ૨૪.૧.૨૦૦૬ અરજી પર કલમ ૪૩૮ ના સંદર્ભમાં સુનીલ કુમાર (સંબંધિત અપીલમાં પ્રતિવાદી નંબર ૨) અને સુજાતા ખેતાન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી. તે જ ૨૪.૧.૨૦૦૬ ના આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા. કૈલાશ અને કાંતા દ્વારા કલમ ૪૩૮ ્સી.આર.પી.સી હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટ દ્વારા ફરીથી તે જ નકારી કાઢવામાં આવ્યું હતું. ૨૭.૧.૨૦૦૬ પર ટ્રાયલ કોર્ટે કલમ ૮૩ સી.આર.પી.સી ની શરતોમાં આરોપીની જંગમ મિલકતોને ટાંચમાં લેવાનો આદેશ જારી કર્યો હતો. ૩૦.૧.૨૦૦૬ પર

તપાસ અધિકારીએ વિદ્વાન એસડીજેએમ સમક્ષ આરોપપત્ર/અંતિમ અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો જે દર્શાવે છે કે પ્રતિવાદી નં.૨-બીમલ કુમાર કૈલાશનાથ (સસરા), કાંતા દેવી (સાસુ), સુનીલ (સાળા) સામે પ્રથમ દષ્ટિએ કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ અને ડી. પી. અધિનિયમની કલમ ૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૪૯૮એ, ૩૦૪બી, ૩૦૨,૪૦૬ હેઠળ સંબંધિત અપીલમાં. ફરિયાદી પક્ષે કલમ ૧૭૩ (૮) Cr.P.C ની દ્રષ્ટિએ તપાસની મંજૂરી આપવા માટે વધુ વિનંતી કરી હતી કારણ કે કેટલાક આરોપી વ્યક્તિઓ હજુ પણ ફરાર હતા અને તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી ન હતી. આત્મસમર્પણ કર્યા બાદ કાંતા ખેતાન અને સુજાતા દેવીએ જામીન માટે અરજી કરી હતી. તે જ વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યું હતું. લર્ન સેશન્સ જજે પણ જામીન અરજી ફગાવી દીધી હતી. ત્યારબાદ કૈલાશનાથ અને સુનીલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી. ૧૩.૨.૨૦૦૬ પર, પ્રતિવાદી નં. ૨ બિમલે સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ નવી જામીન અરજી દાખલ કરી હતી, જે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશે વાસ્તવિક સ્થિતિની નોંધ લીધી જે તેમના મતે જામીન અરજીને નકારી કાઢવાના હેતુ માટે સુસંગત હતી. એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૦૪ બી હેઠળ મજબૂત કેસ બનાવવામાં આવ્યો હતો. સેશન્સ જજ દ્વારા જામીન અરજી નામંજૂર થયા બાદ સુજાતા દેવીએ હાઈકોર્ટમાં જામીન અરજી દાખલ કરી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે ૬.૩.૨૦૦૬ ના આદેશ દ્વારા તેણીને જામીન આપ્યા હતા.

રસપ્રદ વાત એ છે કે, એ નોંધવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓની વાત છે ત્યાં સુધી આ આદેશને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવામાં આવતો નથી. આવી દિશાની ચોકસાઈ વિશે પછીથી ચર્ચા કરવામાં આવશે. એ નોંધવું જોઈએ કે ૨૨.૩.૨૦૦૬ પર કાંતા દેવીએ જામીન માટે હાઈકોર્ટનો દરવાજો ખખડાવ્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે સુજાતા દેવીના કેસમાં નક્કી કરવામાં આવેલી શરતો જેવી જ શરતો સાથે જામીન મંજૂર કર્યા હતા. આરોપી સુનિલ કુમારે નિયમિત જામીન માટે હાઈકોર્ટમાં અરજી કરી હતી. ૭.૪.૨૦૦૬ તારીખના આદેશ દ્વારા અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી પરંતુ કેસ કોર્ટ ઓફ સેશન્સને સોંપવામાં આવ્યા પછી જામીન માટેની તેમની અરજીને નવીકરણ કરવાની સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી હતી. ૨૧.૪.૨૦૦૬ પર ઉચ્ચ અદાલતે કૈલાશનાથને આ આધાર પર જામીન આપ્યા કે તેઓ વૃદ્ધ હતા અને બીમાર હતા. અહીં ફરીથી, ઉચ્ચ અદાલતે એક આદેશ પસાર કર્યો હતો કે જ્યાં સુધી અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓની વાત છે ત્યાં સુધી તેને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. આરોપી સુનિલ કુમારે આ આધાર પર જામીન માટે સેશન્સ કોર્ટમાં અરજી કરી હતી કે તેના પિતાને એપોલો હોસ્પિટલમાં વધુ સારવારની જરૂર છે અને તેની સાથે જવા માટે કોઈ પુરુષ સભ્ય નથી. વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશે દાખલ કરેલા દસ્તાવેજોની પ્રામાણિકતાની શંકા રાખીને ૩.૫.૨૦૦૬ ના આદેશ દ્વારા જામીનની અરજીને નકારી કાઢી હતી. એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે અહેવાલની તારીખ ૩૦.૬.૨૦૦૬ એટલે કે સલાહકાર અહેવાલ પર મૂકવામાં આવેલી તારીખ

હતી, જ્યારે અરજી અગાઉ કરવામાં આવી હતી. આ શંકાસ્પદ દસ્તાવેજને કારણે જામીન માટેની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૧૦.૫.૨૦૦૬ નાં રોજ પ્રતિવાદી નં. ૨ કેસ પછી બિમલ કુમારને સેશન્સ કોર્ટમાં સોંપવામાં આવ્યો હતો. લર્નડ એડિશનલ સેશન્સ જજે એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અરજીને નકારી કાઢી હતી કે કોઈ બદલાયેલ સંજોગો દર્શાવવામાં આવ્યા નથી. ૧૮.૫.૨૦૦૬ નાં રોજ આરોપી સુનીલે જામીન માટે હાઈકોર્ટનો દરવાજો ખખડાવ્યો હતો. તેમને જામીન આપવાનો આદેશ એક અપીલમાં પડકારનો વિષય છે.

ચાર્જ નક્કી કરવાની તારીખ ૬.૬.૨૦૦૬ નક્કી કરવામાં આવી હતી. આરોપી બિમલે હાઈકોર્ટમાં જામીન અરજી દાખલ કરી હતી. ૨૨.૬.૨૦૦૬ ના આદેશ દ્વારા જામીન મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે. બિમલ અને સુનીલના કેસમાં પસાર કરાયેલા આદેશો નીચે મુજબ છે:

બિમલનો કેસ

" અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલ અને રાજ્ય માટે વિદ્વાન વકીલ સાંભળ્યા.

અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ધલ રજૂ કરે છે કે મૃત્યુનું કારણ જાણી શકાયું નથી અને અન્ય આરોપીઓને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે, તેથી વર્તમાન અરજદારને પણ જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવે.

બીજી બાજુ, માહિતી આપનારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી નાઈક, શ્રી ધલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને નકારી કાઢે છે અને રજૂ કરે છે કે મૃત્યુનું કારણ જાણી શકાયું ન હતું અને શંકા પેદા કરી હતી, પરંતુ કેટલાક લોહીથી રંગાયેલા કપડાં મળી આવ્યા હતા.

રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપલબ્ધ સામગ્રીને ધ્યાનમાં રાખીને અને કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોમાં, હું નિર્દેશ આપું છું કે અરજદાર, જે દસ મહિનાથી કસ્ટડીમાં છે, તેને રૂ. ૫૦,૦૦૦/- (રૂપિયા પચાસ હજાર) ના બોન્ડ સાથે તે જ રકમના બે સ્થાનિક જમીનદારો પર જામીન પર મુક્ત કરવાની શરતે વિદ્યુત એડિશનલસેશન્સ જજ, ઝારસુગુડા એસ. ટી. કેસ નં.૨૪/૨૦૦૬માં મુક્ત કરવામાં આવે. વધુ શરતો સાથે કે તે સાક્ષીઓને ધમકી નહીં આપે અથવા દબાણ નહીં કરે, કોઈ પણ ગુનાહિત પ્રવૃત્તિમાં સામેલ નહીં થાય, દરેક તારીખે અદાલતમાં હાજર રહેશે કે જેના પર કેસ સુનાવણી માટે મૂકવામાં આવે છે અને તપાસમાં સહકાર આપશે. કોઈપણ શરતોમાં ફેરફાર કરવાથી જામીન રદ કરવામાં આવશે.

પી. એલ. એ. પી. એલ. નો નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે ".

(ભાર આપવા માટે રેખાંકિત)

સુનીલનો કેસ

" કેસ ડાયરી અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ અન્ય સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યો. અરજદાર સાળો છે. તે ઘણા સમયથી કસ્ટડીમાં છે. કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોમાં હું નિર્દેશ આપું છું કે જે અરજદાર કસ્ટડીમાં છે, તેને બે સ્થાનિક જામીનદારો સાથે રૂ. ૨૫,૦૦૦ (રૂપિયા પચીસ હજાર) ના તેના અમલના બોન્ડ પર જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવે, દરેકને નીચેની અદાલતને સંતોષ થાય તેટલી જ રકમ માટે, વધુ શરતો સાથે કે તે કોઈ પણ ગુનાહિત પ્રવૃત્તિમાં સામેલ નહીં થાય, તે દરેક તારીખે અદાલત સમક્ષ હાજર થશે કે જેમાં કેસ સુનાવણી માટે મૂકવામાં આવશે. ઉપરોક્ત કોઈપણ શરતોનું ઉલ્લંઘન કરવાથી જામીન રદ કરવામાં આવશે.

જોકે, જ્યાં સુધી પતિની વાત છે ત્યાં સુધી આ આદેશને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં.

(ભાર આપવા માટે રેખાંકિત)

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે હાઈકોર્ટ દ્વારા જામીન આપવા માટે કોઈ કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું નથી સિવાય કે "કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોમાં" જામીન લેવામાં આવી રહ્યા છે કારણ કે આરોપી દસ મહિનાની કસ્ટડીમાં છે ". સુનીલ કુમારનો પણ આવો જ કિસ્સો છે.

એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગો શું છે તે અંગે, ઉચ્ચ અદાલતે અગાઉના પ્રસંગોએ વિદ્વત એડિશનલ સેશન્સ જજ અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવિધ આદેશોનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો. હકીકતમાં પણ ઉચ્ચ અદાલતે એવું કહેવું સાચું નથી કે આરોપી દસ મહિના સુધી કસ્ટડીમાં હતો. હકીકતમાં, તેની ૩.૧૦.૨૦૦૫ પર ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ઓર્ડરની તારીખ ૨૨.૬.૨૦૦૬ છે.

પ્રતિવાદી નં. ૨ માટે વિદ્વાન વકીલશ્રી એ રજૂઆત કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતના આદેશમાં પ્રથમ દૃષ્ટિએ કારણો જાહેર કરવામાં આવ્યા નથી, પરંતુ જામીન માટેની અરજીના સમર્થનમાં વિવિધ સામગ્રી મૂકવામાં આવી હતી જેને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી. તેમના જણાવ્યા અનુસાર ઉચ્ચ અદાલતે જામીન આપવાનું વાજબી ઠેરવ્યું હતું. માનનીય ન્યાયાધીશે અગાઉ આ મામલે કાર્યવાહી કરી હતી અને તેથી, રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીથી પરિચિત હતા. વિચિત્ર સંજોગો અસ્તિત્વમાં હોવાનું માનવાનું કદાચ આ જ કારણ છે.

આ અદાલતને જામીન અરજીના સમાન આકસ્મિક નિકાલ સાથે વ્યવહાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો.

આ તબક્કે, ઉમર ઉસ્માન ચમડિયા વિરુદ્ધ અબ્દુલ અને અન્ય, જે. ટી. (૨૦૦૪) ૨ એસ. સી. ૧૭૬ કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયની નોંધ લેવી યોગ્ય રહેશે. પેરા ૧૦ માં, તે નીચે પ્રમાણે જોવા મળ્યું હતું:

“ જો કે, સમાપન કરતા પહેલા, આપણે આ કેસના બીજા પાસા પર જાહેરાત કરવી જોઈએ જેણે આપણને થોડી ચિંતા કરી છે. તાજેતરના ભૂતકાળમાં, આપણે ઘણા પ્રસંગોએ નોંધ્યું છે કે ઉચ્ચ અદાલતો ફોજદારી કાર્યવાહીમાં વકીલ દ્વારા બતાવવામાં આવેલી છૂટછાટો નોંધીને નીચલી અદાલતોના આદેશોને ઉલટાવી દે તેવા આદેશોમાં પણ કોઈ કારણ આપવાનું ટાળે છે. અમારા મતે, જો આવા આદેશો અપીલપાત્ર હોય તો આ યોગ્ય નથી, પછી ભલે તે પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા બતાવવામાં આવેલી છૂટછાટના આધારે હોય અથવા વિસ્તૃત કારણો સોંપવાથી નીચલી અદાલતો સમક્ષ ભાવિ સુનાવણીમાં પૂર્વગ્રહ થઈ શકે છે. ઉચ્ચ અદાલતે, જ્યાં સુધી ખૂબ જ સારા કારણોસર તેમના આદેશો કયા આધારો પર આધારિત છે તે દર્શાવવાનું ટાળવું જોઈએ નહીં કારણ કે જ્યારે બાબતો અપીલમાં લાવવામાં આવે છે. અપીલની અદાલત પાસે તે જાણવાનું દરેક કારણ હોય છે કે કયા આધાર પર વિવાદિત આદેશ આપવામાં આવ્યો છે. એવું હોઈ શકે છે કે નીચલી અદાલતના આદેશ સાથે સંમત થતાં, ઉપરોક્ત અપીલ

અદાલત માટે કારણો સોંપવાની જરૂર ન પણ હોય પરંતુ નીચલી અદાલતોના આવા આદેશોને ઉલટાવતી વખતે એવું નથી. ઉપરોક્ત અદાલત માટે આધાર અથવા આધાર દર્શાવ્યા વિના આદેશો પસાર કરવા અનુકૂળ હોઈ શકે છે પરંતુ આવા વિવાદિત આદેશોની ચોકસાઈને ધ્યાનમાં લેતી વખતે અપીલની અદાલત માટે તે ચોક્કસપણે અનુકૂળ નથી. કારણો ખૂબ વિગતવાર અથવા વિસ્તૃત હોવાની જરૂર નથી. અન્યથા તે પક્ષકારોના કેસમાં પૂર્વગ્રહ પેદા કરી શકે છે, પરંતુ વિવાદિત આદેશ પસાર કરવા તરફ દોરી જતી તર્કની પ્રક્રિયા માટે પૂરતા પ્રમાણમાં સૂચક હોવા જોઈએ. તર્કપૂર્ણ આદેશ પહોંચાડવાની જરૂરિયાત એ કાયદાની જરૂરિયાત છે જેનું તમામ અપીલપાત્ર આદેશોમાં પાલન કરવું પડે છે. આ અદાલતે કંઈક અંશે સમાન પરિસ્થિતિમાં પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ જગદેવ સિંહ તલવંડી, એ. આઈ. આર. (૧૯૮૪) એસ. સી. ૪૪૪ ના કેસમાં બિન-ભાષી આદેશોની પ્રથાની નિંદા કરી છે.

આ પાસાઓ તાજેતરમાં વી. ડી. ચૌધરી વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અબ્ર, (૨૦૦૫ (૭) સ્કેલ ૬૮) માં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા હતા.

સરસરી અવલોકન પર પણ ઉચ્ચ ન્યાયાલયનો આદેશ મનનની સંપૂર્ણ અભાવને દર્શાવે છે. જો કે જામીન અરજીઓ પર આદેશો પસાર કરતી વખતે અદાલત દ્વારા પુરાવાની વિગતવાર તપાસ અને કેસની ગુણવત્તાના વિસ્તૃત

દસ્તાવેજો ટાળવા જોઈએ, તેમ છતાં જામીન અરજી સાથે કામ કરતી અદાલતને પ્રથમ દષ્ટિએ કેસ છે કે કેમ તે અંગે સંતોષ થવો જોઈએ, પરંતુ કેસની ગુણવત્તાની સંપૂર્ણ તપાસ જરૂરી નથી. જામીન માટેની અરજી સાથે વ્યવહાર કરતી અદાલતે તેની વિવેકબુદ્ધિનો વિવેકપૂર્ણ રીતે ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે, અલબત્ત બાબત તરીકે નહીં.

આદેશમાં, ખાસ કરીને જ્યાં આરોપી પર ગંભીર ગુનો કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય ત્યાં જામીન કેમ આપવામાં આવી રહ્યા હતા તે પ્રથમ દષ્ટિએ તારણ કાઢવાના કારણો દર્શાવવાની જરૂર છે. જામીન માટેની અરજી સાથે કામ કરતી અદાલતોએ અન્ય સંજોગો વચ્ચે, જામીન આપતા પહેલાં નીચેના પરિબલો પણ ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે, તે છે:

૧. આરોપની પ્રકૃતિ અને દોષિત ઠેરવવાના કિસ્સામાં સજાની તીવ્રતા અને સહાયક પુરાવાની પ્રકૃતિ;

૨. સાક્ષી સાથે ચેડા થવાની વાજબી આશંકા અથવા ફરિયાદીને ધમકીની આશંકા;

૩. આરોપના સમર્થનમાં કોર્ટનો પ્રથમ દષ્ટિએ સંતોષ.

રામ ગોવિંદ ઉપાધ્યાય વિરુદ્ધ સુદર્શન સિંહ અને અન્ય, [૨૦૦૨] ૩ એસ. સી. સી. ૫૮૮, પૂરન વગેરે વિરુદ્ધ રામબિલાસ અને અન્ય વગેરે, [૨૦૦૧] ૬ એસ. સી. સી. ૩૩૮ અને કલ્યાણ ચંદ્ર સરકાર વિરુદ્ધ રાજેશ રંજન

ઉર્ફે પપ્પુ યાદવ અને અન્ય, જે. ટી. (૨૦૦૪) ૩ એસ. સી. ૪૪૨ માં નોંધવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત સ્થિતિને આ અદાલતે ચમન લાલ વિરુદ્ધ યુ. પી. રાજ્ય અને અન્ય, જે. ટી. (૨૦૦૪) ૬ એસ. સી. ૫૪૦, અને કમલજીત સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય [૨૦૦૫] ૭ એસ. સી. સી. ૩૨૬ માં પ્રકાશિત કરી હતી.

સુનીલના કિસ્સામાં ક્રમ હજુ પણ વધુ વિચિત્ર છે. તેને જામીન આપવામાં આવ્યા હતા કારણ કે તે સાળો હતો અને ઘણા સમયથી કસ્ટડીમાં છે.

ઉચ્ચ અદાલત ઓછામાં ઓછું અગાઉના આદેશોનો સંદર્ભ આપી શકતી હતી અને હકીકતમાં, અગાઉ વ્યક્ત કરેલા ડ્રજ્ટિકોણથી અલગ થવાની બાંહેધરી આપવા માટે દૃશ્ય કેવી રીતે બદલાઈ ગયું હતું. દેખીતી રીતે તે કરવામાં આવ્યું નથી. સુનિલના કિસ્સામાં, વિદ્વત એડિશનલ સેશન્સ જજે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે જામીન માટે અરજી કરતી વખતે બિન-વાસ્તવિક દસ્તાવેજોને કેવી રીતે ઉપયોગમાં લેવાયા હતા. આ પાસાની હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધ પણ લેવામાં આવી નથી.

હાઈકોર્ટના વિવાદિત આદેશને રદ કરવા માટે આ તબક્કે વધુ કંઈ જરૂરી નથી.

વધુ ચોંકાવનારી બાબત એ છે કે વિવાદિત આદેશોમાં રાજ્યના વલણનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. શું તે હાઈકોર્ટ સમક્ષ મૂક પ્રેક્ષક હતો? આ અદાલત દ્વારા સલીમ ખાન વિરુદ્ધ સંજય સિંહ અને અબ્ર, [૨૦૦૨] ૯ એસ. સી. સી. ૬૭૦ માં સમાન નિર્ણયતાની નિંદા કરવામાં આવી હતી.

આ અપીલને મંજૂરી આપતી વખતે અમે ઉપર દર્શાવેલા સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને કાયદા અનુસાર હાઈકોર્ટ દ્વારા જામીન માટેની અરજીઓ પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.

અપીલોનો અંત લાવતા પહેલા અમે હાઈકોર્ટના નિર્દેશની નોંધ લઈશું કે તેના આદેશને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવો જોઈએ નહીં. એકદમ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જામીનના આદેશો કોઈ પૂર્વવર્તી મૂલ્યના આદેશો નથી. તે ઉપરાંત તેમને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવામાં નહીં આવે તેવા આદેશોમાં સુધારો કરવા પર આ અદાલત દ્વારા કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે.

પંજાબ રાજ્યમાં અને અન્ય વિ. રાજેશ સ્યાલ, [૨૦૦૨] ૮ એસ. સી. સી. ૧૫૮ માં તે નીચે મુજબ જોવા મળ્યું હતું:

" સમાપન કરતા પહેલા, અમે આદર સાથે અવલોકન કરવા માંગીએ છીએ કે વી. કે. શર્મા કેસ [૨૦૦૦] ૯ એસ. સી. સી. ૪૪૮ માં જે આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તેને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવો જોઈએ નહીં તે સૂચવે છે કે ઉપરોક્ત આદેશ અન્યથા

કાયદા અનુસાર નથી અને તેથી તેને પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવો જોઈએ નહીં. આ અદાલત પાસે બંધારણની અનુચ્છેદ ૧૪૨ (૧) હેઠળ આદેશો પસાર કરવા માટે પૂરતો અધિકારક્ષેત્ર છે જે કોઈપણ કેસ અથવા બાબતમાં સંપૂર્ણ ન્યાય કરવા માટે જરૂરી હોઈ શકે છે. પરંતુ આ સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં પણ, તે શંકાસ્પદ કરતાં વધુ છે કે કાયદાની વિરુદ્ધ આદેશ પસાર કરી શકાય છે. વી. કે. શર્માના કેસમાં આ અદાલત અનુચ્છેદ ૧૪૪ હેઠળ કોઈ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇરાદો ધરાવતી ન હતી. એક જ અદાલતમાં વિવિધ ગુનાઓ માટે વિવિધ અદાલતોમાં પેઝિંગ કેસોના એકીકરણ માટે અરજીઓ દાખલ કરવા માટે અરજદારને નિર્દેશ આપવાનો નિર્ણય કાયદા અનુસાર ન હતો, અને વી. કે. શર્મા અને પી. કે. શર્મા (ડબલ્યુપી (સીઆરએલ) માં ઉપરોક્ત નિર્ણય કાયદા અનુસાર ન હતો. ૨૦૦૦ ના નંબર ૭૨-૭૫, તારીખ ૫.૫.૨૦૦૦ (SC) રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલને તે મુજબ મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.